

WORKSHOP – ZAAL 6

Hoe bouw je aan
zorgzame gemeenschappen

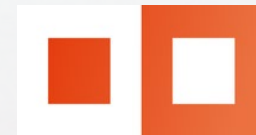
Werkplaats Sociaal Domein
Den Haag en Leiden

Inhoud workshop

Hoe bouw je aan zorgzame gemeenschappen
door Yvonne Witter - Platform ZorgSaam Wonen

Zorgzame gemeenschappen lijken de oplossing voor een aantal maatschappelijke uitdagingen zoals de vergrijzing, het personeelstekort in de zorg, overbelasting mantelzorgers. Ontstaan ze vanzelf? Hoe houd je ze bloeiend? Yvonne Witter van het landelijke Platform ZorgSaamWonen ziet ze overal in het land.

Zij geeft een overzicht van voorbeelden, bespreekt de succesvolle ingrediënten én de uitdagingen. Tevens gaat ze graag met u in gesprek om samen kennis en ervaring uit te wisselen. Op naar meer duurzame gemeenschappen!

Verslag workshop

Iedereen heeft het erover: we moeten meer omzien naar elkaar. En dat gebeurt ook al.

Deelnemers aan de workshop herkennen de beweging en zijn er zelf ook mee bezig.

Tijdens de workshop werd veel kennis, ervaringen en voorbeelden gedeeld en er werd zeker ook gelachen. Zorgzame gemeenschappen vind je in straten, in wooncomplexen, in steden en op het platteland. Zorgzame gemeenschappen ontstaan niet altijd vanzelf. Soms is een aanjager nodig. Het vergt ook permanent 'onderhoud.

Maar wie zorgt daarvoor? Wie is er verantwoordelijk? We waren het roerend eens: structurele financiering is nodig voor community builders. Continuïteit is een aandachtspunt. Het kost tijd om een band op te bouwen, vertrouwen te creëren. Als een community builder dan weer weggaat, schaadt dat het vertrouwen en kan de gemeenschap weer 'inzakken.' Een optimaal samenspel tussen bewoners, vrijwilligers en professionals is nodig om gemeenschappen levendig te houden.

Het is een opgave voor de gehele samenleving: denk aan kerken, sportverenigingen, winkeliers.

Overvraag mensen niet maar gebruik van de kracht die al aanwezig is. www.zorgzaamwonen.nl

Yvonne Witter: yvonnewitter@acquire.nl

Werkplaats Sociaal Domein
Den Haag en Leiden

Op naar zorgzame gemeenschappen!

Yvonne Witter

ZORG
SAAM
WONEN
Masterclass

Juist Nu!!

- Personeelstekort
- Vergrijzing
- Langer thuis wonen
- Overbelasting / tekort mantelzorgers
- Woningmarkt tekort
- Eenzaamheid
- Duurzaamheid

We moeten toe naar meer zorgzame gemeenschappen!

Toch wat cijfers....

- 65-80 jaar : nu 2,5 miljoen, in 2038 3,2 miljoen
- De beroepsbevolking daalt van 58,8% in 2020 naar 52,3% in 2040, branches V+V en thuiszorg grootste stijging **arbeidstekort**
- Er zijn nu 920.000 **alleenstaande ouderen** (65+) in 2040 zijn dat er 1,7 miljoen.
- 90-95% van alle ouderen woont 'thuis'
- De verhouding tussen 50-74 jarigen en de 85 plussers verslechtert waardoor er **minder mantelzorgers** beschikbaar zijn (van 14,5 in 2020 naar 6,3 in 2040)
- Nu 290.000 mensen met **dementie**, 500.000 in 2040 en ruim 620.000 in 2050.
- Alleenstaanden en alleenstaande ouders voelen zich het vaakst **eenzaam**

Mantelzorgwoning

Woning dichtbij of gekoppeld aan andere woning waar ondersteuning en zorg uitgewisseld worden

Voorbeelden

Uitgebreide informatie

Kleinschalig wonen

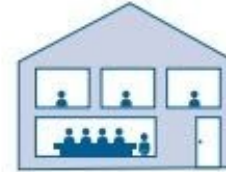

Groepswoning met zorg in een huiselijke setting voor 8-12 bewoners met zorg- of ondersteuningsvraag.

Voorbeelden

Uitgebreide informatie

Woongroep

Gebouw met 4-20 kamers of kleine woningen en gedeelde leefruimte waar (alleenstaande) ouderen een gemeenschap vormen.

Voorbeelden

Uitgebreide informatie

Woongemeenschap

Gebouw met 12-40 zelfstandige woningen en gedeelde voorzieningen waar bewoners samen activiteiten ondernemen.

Voorbeelden

Uitgebreide informatie

Modern hofje

Hof met 16-45 grondgebonden of gestapelde woningen rond binnentuin met nieuwe vormen van nabuurschap

Voorbeelden

Uitgebreide informatie

Wooncomplex

Gebouw met 20-300 woningen met gemeenschappelijke ruimten en zorg- en servicearrangement

Voorbeelden

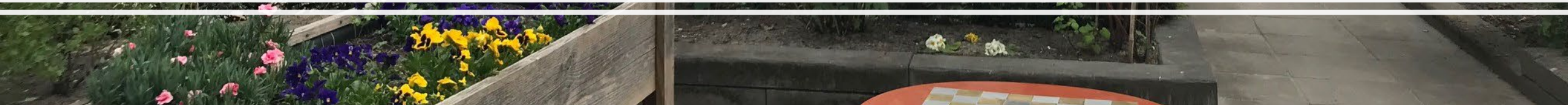
Uitgebreide informatie

ZorgSaamWonen ontwikkelde in samenwerking met Companen en Kantelingen de Catalogus met ondersteuning van het ministerie van VWS.

Tweede leven van voormalig verzorgingshuis, Liv inn Hilversum

WIJ ZIJN ZUIDERSCHANS

Buurtverbinders in 'Wij zijn Zuiderschans', Den Bosch

Veilig Thuishaven voor iedereen, Humanitas, Deventer

Steunsystemen, Axion Continu, Utrecht

Doe mee met 4 W, Archipel, Eindhoven

Bron: www.haarlem.nl

hart
van austerlitz

→ Dorpshuis

→ Woningen

↑ Basisschool
WereldKidz
Pirapoleon

→ Austerlitz
Zorgt

Zorgcoöperatie Austerlitz

Land vol parels

<https://www.youtube.com/watch?v=f6K9F-a7n1c&t=4s>
Laefoes, America, dé toekomst!

1. **Hart van Vathorst**, Amersfoort (samenwerking) U
  2. **Woonzorgcentrum Borgstede**, Vledder (burgers) Dr
  3. **Griffioen**, Nijmegen (samenwerking) Gel
  4. **Zonnetij Aarle-Rixtel** (informeel-formeel) Bra
  5. **Bloemendal**, Deventer (buurtbrouwerij) Over
  6. **Stadsdorpen**, Amsterdam (netwerken) NH
  7. **'GeWoon Thuis in Ruysdonck'** (samenwerking) Lim
  8. **Hofje Heerenveen** (wonen met aandacht) Fries
  9. **Anna zorgt** (cooperatie) Zeel
  10. **De Binnenhaven**, (Almere) Flev
  11. **Lief en leedstraten**, (Rotterdam oa) Delft
  12. **Michi Noeki**, (Groningen) Gr
- **Den Haag: Haags Ontmoeten! Centrum Groepswonen enz.**

Vitale/zorgzame gemeenschap

Dé Vital/zorgzame gemeenschap bestaat natuurlijk niet. Iedere gemeenschap heeft zijn eigen prettige en minder prettige kenmerken. Er is dus ook geen vaste werkwijze te geven voor het ontwikkelen van een Vitale gemeenschap.

Raadzaam: onderzoek van Anja Machielse

Filmpje:

https://www.youtube.com/watch?v=j3eRnlm_Noo

“ Het belangrijkste is dat we samen met corporatie Portaal, zorgorganisatie Siza en de Gemeente Arnhem een community-builder inzetten, die het contact met de buurt blijft stimuleren. Inclusief wonen maakt het mogelijk dat ouderen straks in hun geliefde wijk kunnen doorstromen met behoud van hun sociale netwerk.”

Rens Rikken, Van Wijnen.

Inclusief Wonen
Elderburen,
Arnhem

Neemt u mijn plaats?
Neem dan ook mijn handicap!

Wat is nodig?

- een goed en **gelijkwaardig** samenspel tussen professionals, vrijwilligers en inwoners. Professionals faciliteren en ondersteunen waar nodig. Zo lang de (buurt)bewoners maar de regie houden. Alleen dan komen er voorzieningen die aansluiten op wat nodig is.
- Maak gebruik van de **gemeenschapskracht** die er is, zonder de mensen te overvragen.
- Het gaat echter niet allemaal vanzelf. Soms is **communitybuilding** nodig.
- **Continuïteit** is een uitdaging zowel in financiële zin als in personele zin. De gemeente kan een belangrijke faciliterende en ondersteunde rol vervullen.
- Ook nodig: Doorzettingsvermogen, Draagvlak, Kartrekkers, Ruimte, Netwerken, Domeinoverstijgend samenwerken. Benadruk de **maatschappelijke meerwaarde**.

Zorgzame buurten/gemeenschappen

- Attente plekken voor alledaagse attentheid, zoals (buurt)café, drogist, supermarkt
- Initiatieven als Voorzorgcirkels, Boefjes en Baristas, Buur en Zo
- Samenwerking met partijen als winkeliers, sportvereniging, bibliotheken, scholen
- Inrichting van de wijk, creëren van ontmoetingsplekken

Dementie/beweegvriendelijk

Zorgzame straten Antwerpen

- Buurtgerichte zorg kan niet zonder 'zorggerichte burens' aldus Koen Kuylen die zich al vier jaar inspant voor zorgzame straten in Antwerpen.
- Inmiddels mogen veertig straten zich zorgzame straten noemen.
- Het gaat om het verder ondersteunen en stimuleren van een zorgzame houding tussen burens. Als mensen een zorgzame houding hebben, dus op een zorgzame manier kijken naar buurtgenoten, mensen hulp durven te geven én durven te vragen.
- Het gaat om 'het kleine helpen.'

Zorgzame straten

Succesfactoren die uit het onderzoek naar voren zijn gekomen:

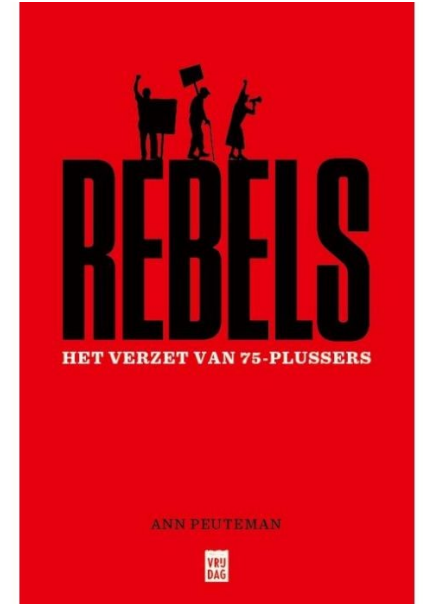
- **Sociale activiteiten** organiseren die leiden tot ontmoeting, elkaar leren kennen, helpen en waardering voor elkaar;
- **Gedeelde ontmoetingsplek** voor betrokkenheid en eigenaarschap;
- **Verbindend persoon** wiens aanwezigheid en inzet bijdragen aan het creëren van een sterke gemeenschapsband en zorgzaamheid in de straat of buurt;
- Inzetten van **onzichtbare talenten** voor waardering en erkenning;
- Verschillende manieren van **betrokkenheid** omarmen;
- **Waarderen** van mensen die zich voor anderen inzetten.

Bron: <https://www.movisie.nl/publicatie/zorgzame-straten-wat-leren-praktijkvoorbeelden-burenhulp>

Wat je gelezen, gezien of gehoord moet hebben

- ‘Ontwerp voor ontmoeting’ van Platform 31 en Zijdekwartier Architecten en info kenniscentrum sport en beweging
- Catalogus woonvormen, ZorgSaamWonen
- ‘Zorgzame buurten’, van Vilans, Movisie en Nederland Zorgt voor Elkaar
- ‘Aanjaagteam wonen, welzijn, zorg ouderen
- Adviezen Raad van Ouderen
- Onderzoek Anja Machielse (UVH). “We hopen dat het leuker en gezelliger wordt.” Onderzoek naar vitale woongemeenschappen.
- Meergeneratiewonen, een pleidooi voor gemengde woonomgevingen. Auguste van Oppen (Beta Architecten), Anouk Reintjens (AM)
- Publicatie: “Beter een goede buur dan een digitale vriend”, ZorgSaamWonen
- Ben Sajat centrum, onderzoek attente plekken.

En nog meer! Zie voor actualiteit
www.zorgsaamwonen.nl

Meer weten of leuke info te delen?

<https://we.tl/t-KXjHDiBs8x>

Mail, app, bel.....

**Yvonne Witter | 06 10175039
yvonne@zorgsaamwonen.nl**

Platform ZorgSaamWonen

www.zorgsaamwonen.nl

Werkplaats Sociaal Domein
Den Haag en Leiden